

8^e van der Zomer

11 augustus 2013; PKN Wehl

Jesaja 65: 17-25

Lucas 12:(32-34) 35-40 (48)

Kent u dat radiospotje van het humanistisch verbond: "Ik geloof in het leven VOOR de dood"... Een specifieke overtuiging, die zich afzet tegen een bepaald beeld van... ja, waarvan eigenlijk. Want, wat bedoelen ze met 'geloof in het leven vóór de dood?' Betekent dat dan dat er mensen zijn die alleen geloven in een leven na de dood? Alsof het NU er niet toe doet? Het gaat immers alleen om straks, als we dood zijn. Maar waar zijn die mensen die daarin geloven te vinden? Oké, misschien bepaalt dit geloof in het leven NA de dood de dagelijkse realiteit van fundamentalistische gelovigen, de extremisten, de uitersten. Groepen mensen die leven vanuit de angst voor het hierna en naarstig op zoek zijn naar tekenen of ze al dan niet uitverkoren zijn. Of die mensen die zich gelovig noemen en hun denkbeelden, hun dromen aan iedereen op willen leggen en daarbij niet kijken op een leven meer of minder, zoals zelfmoordterroristen. Zo overtuigd zijn zij van hun gelijk.

Maar, dat zijn over het algemeen, althans in Nederland, kleine groepen, als ze al bestaan. De meeste mensen leven hun leven vóór de dood en proberen er in hun alledaagse wereld iets van te maken. Dat doen wij nu, dat deden de mensen vroeger, dat zullen mensen altijd doen.

De vraag is wel hoe we dit leven VOOR de dood op een goede manier vorm kunnen geven. Is daar een eenduidig antwoord op te geven? Maar, als dat er zou zijn, "dan zou er geen oorlog zijn, sterven er geen zuigelingen meer, wordt iedereen honderd jaar, planten we wijngaarden en eten *zelf* van de opbrengst, doet niemand kwaad en niemand sticht onheil". Ja, dat zou mooi zijn. Een droom, een visioen....

Ja, een mooi visioen dat de meeste mensen waar ter wereld ook zullen hebben. Maar dit is zo algemeen, dat het op de invulling aankomt. Hoe bereiken we die droom? Dan stoten we op de grenzen van ons mens-zijn. Immers, ieder heeft hier eigen ideeën over en die komen niet altijd overeen. Er zijn niet voor niets verschillende politieke partijen of meningen over de oorzaak van de crisis en hoe die op te lossen. Dat geldt ook voor het oplossen van de milieuproblematieken en de spanningen die overal op de wereld zijn. Dan hebben we het nog niet over al die culturele verschillen.

Voorbeeldje. Afgelopen week was er programma op tv over datgene wat je tegenkomt als je inburgerd en je in je nieuwe thuisland verplicht bent opnieuw je rijbewijs te halen. Dat overkwam een Duitse die opnieuw rijles kreeg in Mumbai. Een hele opgaaf, aangezien daar zelfs geen respect is voor de meest eenvoudige, voor ons elementaire verkeersregels. Ook een Amerikaan heeft het zwaar als hij te maken krijgt met de strikte verkeersregels en het links rijdend verkeer in Tokio.

Als verkeersregels per cultuur al zo verschillen, hoe is het dan gesteld met andere gebruiken en gewoonten? Laat staan als we het over mensbeelden hebben – van individualistisch gedacht, zoals in West-Europa en de VS, tot het collectief, het volk, de eigen stam in meer Arabische landen. Een hele uitdaging om daarin een weg te vinden, waarbij iedereen zich gekend en gehoord voelt. Dat geldt dus ook als we het over die invulling van dat visioen hebben, die universele droom van de mensheid.

De vraag die dan opkomt: Hoe voorkomen we dat we onze dromen, onze idealen, onze overtuigingen, onze cultuur, ja ons geloof, ook ons godsgeloof opleggen aan anderen? Dat vraagt openheid en vooral waakzaamheid, dat we de ander en onszelf recht proberen te blijven doen.

Waakzaamheid. Ook zo'n breed begrip dat we op verschillende manieren kunnen invullen. Momenteel speelt het in het nieuws vooral negatief als het gaat om waakzaamheid in verband met mogelijke aanslagen van Al Qaeda. Waakzaamheid houdt dan een waarschuwing in, zo van: 'pas op, gevaar, kijk goed om je heen, wees alert.' Waakzaamheid vanuit het negatieve, angst.

Waakzaam kan ook positief zijn, een wake houden, bewaken wat waardevol is, wat we belangrijk vinden, of niet willen missen. Neem de volgende beschrijving van een toerist op IJsland: "Naar een geiser kijken is zenuwenwerk. De Strokkur spuit grofweg elke tien minuten, maar wanneer precies is nooit zeker. Met camera in de aanslag, turen toeristen gespannen naar het borrelde gat. Ineens, net als de aandacht verslapt, komt een grote blauwe bel omhoog, die verandert in een sissende waterstraal en tientallen meters de lucht in schiet. Een seconde later is het weer voorbij en begint het wachten opnieuw" (VPRO-gids, #30 2013, p.6)

Constant waakzaam zijn en de aandacht erbij houden. is dus een hele opgave. Voor we het weten zijn we afgeleid. Dat merken we bijvoorbeeld aan wat nieuws is. Wat nu een hot-item is, is over een week alweer naar de achtergrond verdwenen. Of we raken aan iets gewend en dan vinden we het gewoon, hoort het erbij, hebben we geen oog meer voor het bijzondere, in het positieve zowel als het negatieve. Natuurlijk, zo gaat dat. De eerste keer dat we een route rijden, is die nog spannend, de 10^e keer niet meer. Dan is die gewoon geworden, ingesleten, misschien zelfs tot sleur geworden. Saai. We houden dan wel energie en aandacht over voor andere zaken. Toch, als het om onze omgang met mensen gaat, is het zaak dat we niet onverschillig worden. Maar wat als het wel gebeurt?

Die vraag geldt voor ons en vergelijkbaar ook voor de eerste christenen destijds. In de tijd dat het verhaal dat we gelezen hebben, ontstaan is, leefden de mensen sterk in de veronderstelling dat de eindtijd heel snel zou aanbreken en dat Jezus spoedig terug zou keren. Dat had hij immers beloofd. Ze bleven maar wachten en wachten en wachten. Hoe langer Jezus wegbleef, des te meer mensen haakten af. De spanningsboog was te lang, de teleurstelling te groot. Ze verloren hun dromen en hun geloof in Jezus. Lucas wil deze mensen een hart onder de riem steken en Schrijft: Jezus zei: "Sta klaar, doe je gordel om en houdt je lampen brandend." Daarmee verwijst hij naar de Israëlieten in Egypte, die niet meer konden geloven dat de Farao hen ooit zou laten gaan. Toch is destijds het wonder geschied. Dus waarom zou dat nu niet gebeuren. Zo motiveert hij zijn tijdgenoten: blij geloven en raak niet afgestompt, ondanks de teleurstellingen, ondanks alle vragen en twijfels. Als je merkt dat je aandacht verslapt, probeer het weer op te pakken en blijf zo leven, alsof Jezus elk moment terug kan keren.

Ja ja, mooi gezegd van die Lucas, maar feitelijk is Jezus nog steeds niet teruggekeerd en lijkt die droom van God, die universele droom wel verder weg dan ooit. Hoe houden we die boog gespannen? Hoe blijven we ervoor waken dat we niet gewend raken aan de situatie zoals die nu is, ook al zijn er verschillende opvattingen over hoe die droom te verwerklijken.

Immers er zal niets veranderen als we gewend raken aan onrecht, als we de beelden van het journaal vergeten zijn op het moment dat we wegzappen naar een ander kanaal. Dit alles maakt dat we ons machteloos voelen. Want, hoe kunnen wij de pijn verzachten van iemand die aan de andere kant van de wereld woont? Wat kunnen wij betekenen voor al die brandhaarden overal op de wereld? Zo raken wij teleurgesteld en gedemotiveerd. Logisch. De wereld is een dorp geworden.

Laten we op dit punt aanbeland nog eens luisteren naar het verhaal van vandaag. We horen Jezus zeggen: "Sta klaar, [...] wees als knechten die hun heer opwachten, zodat ze direct voor hem opendoen als hij aanklopt?" Destijds was het beeld van een knecht heel gebruikelijk en knechten staan in dienst van. Het was ook bekend dat die knechten het niet altijd even nauw namen met hun opdracht. Als we dit beeld van Jezus wat losjes naar nu vertalen, zouden we kunnen zeggen: Doe datgene wat je normaal doet in het dagelijks leven. Maar doe dat wel met aandacht. Blijf waakzaam. Hier in Wehl of waar we wonen, geven we ons leven gestalte. Hier slapen we, werken we, voeden we op, delen onze mening, onze vreugd, ons verdriet. Hier zorgen we voor, of negeren we, lopen we langs, sluiten onze ogen. Hier en nu, dit leven, wat we doen of wat we juist nalaten, DAT doet ertoe.

Kortom, niet daar, bij het leed aan de andere kant van de wereld – hoewel we daar onze ogen nooit voor mogen sluiten, niet in een leven NA de dood, maar HIER en NU wordt onze waakzaamheid gevraagd. Hier en nu leggen we de fundamenten voor die universele droom van vrede. Met onze mogelijkheden en onze grenzen.

Moge Gods Geest ons daarbij helpen.

Amen

drs. Petra van der Voort, theoloog